

k r u n o b o š n j a k
zaustavljeni gosti

17. XI. – 2. XII. 2011.

IZLOŽBENI SALON »IZIDOR KRŠNJAVI« • TRG MARŠALA TITA 11, ZAGREB

Susret u tri čina

Premda se ne boje stati pod svjetla izložbenih reflektora – dakako, nakon što otresu prašinu s ramena i drugih izbočenih točaka i/li istaknutih ploha, prašinu nakupljenu u razdoblju između dviju društvenih prezentacija – oni ipak radije obitavaju u drugom nekom prostoru, kao stanovnici zastali u paralelnom svijetu. To je međusvijet koji razdvaja, a ujedno i spaja domenu neživih predmeta i amorfne materije s predjelom živih bića – nazivamo ga, dakako, imaginacijom.

Međutim, prije nego još nešto kažemo o tome, svrnimo pogled ponovno na naše subjekte. Oni, dakle, ne strepe niti od kritičarskih, a kamoli od kritizerskih pogleda (etiketiranje, pak, ne zaslužuje ni osvrtanje). Pa ipak, atelje je njihovo prirodno okruženje. Tu su doma; ne samo zato što su tu stvoreni (po tom kriteriju za svako djelo nastalo u ateljeu rekli bismo da pripada tu gdje mu je domaja, ali nipošto nije tako), nego zato što im je karakter ateljerski. Što bi to trebalo značiti – ateljerski karakter!? Oni su reprezentativno nerepresentativni u smislu svakodnevnog opuštenosti, njihova ekspresija nije glumljena – ona je izvorna, čak i kada pomislite da je pretjerana (možda upravo zbog spomenute nerepresentativnosti među njima nema žena). Zaustavljeni u fazi za koju biste pomislili da bi mogla biti nastavljena, a sasvim je očito da su dovršeni. Nadalje, vrijeme je za njih stalo, oni su stari i mladi istodobno. Neki su, kronološki gledajući, već odavno punoljetni, dok istodobno ostavljaju dojam kao da su upravo sišli s tronošca za modeliranje. Za razliku od objekata tzv. suvremene umjetnosti, koji tek ulaskom u galerijski prostor postaju umjetnička djela, oni su neovisni o takvom okruženju.

Oni su, jasno vam je, skulpture; još preciznije, figure koje prikazuju određene osobe (u pravilu predstavnike hrvatske kulturne scene), ostvarenja kipara Krune Bošnjaka. Ako sad pomišljate: »kakva je to zafrkancija; pa naravno da su i oni samo predmeti!« ne može se nego ukazati na količinu duha u njih ugrađenu, koja postojano izbija u susretu i dodiru sa svakim iole pozornijim promatračem – pa da, samo su glina (terakota, bronca...), ali zar su samo to? Odgovor će ovisiti o stupnju uvažavanja realizacija duha u materiji; jer njihov međusvijet ima dvije manifestacije: materijalnu u prostoru te duhovnu u imaginaciji, a obje su zbiljske.

* * *

Figure (i portreti, dakako) Krune Bošnjaka traže bliski pogled, doslovno i preneseno. Treba zastati, uočiti im i ćud, ne samo specifičan rast oblikovanja u prostoru (iskusnu oku za to će možda dostajati tek trenutak, dva); detalje koji daju naglaske i cjelinu koja zaokružuje umjetničku formu. Drugim riječima, treba usvojiti čitavu osobnost, kao i kod svakoga pojedinca s kojim se u životu upoznajemo.

Naši subjekti/objekti (ta dijalektika dihotomije odražava mit o 'oživljenoj materiji' i konstataciju materijalne činjenice) utjelovljena su naracija, u njima ne vidimo samo zaustavljeni trenutak, nego slutimo čak i sažeto vrijeme događanja. I zato je teško oteti se želji, napasti pripovjedača da o svakom ispriča priču. Doista, o svakom bi se – pogotovo kada upoznate njihove biografije – mogli izreći narativi koji bi svojom strukturom korespondirali s

ritmičko-oblikovnom strukturom i semantikom svake pojedine figure. U ovoj pak prigodi tretirat ću ih skupno, s nekim zajedničkim odlikama koje ne uklanjaju, ali ipak zamjenjuju potrebu za pojedinačnošću. Tako je moguće uočiti kako Krunina ljubav za čovjeka dopušta i slabostima da budu iskazane s pažnjom ili, kako to kaže Joshua Reynolds u knjizi »Fifteen Discourses«: *U umjetnosti je kao i u moralu; nijedan karakter ne bi nas nadahnuo zanesenim divljenjem njegovoj vrlini, ako bi se ta vrлина sastojala samo u odsustvu mane.*

Doživljavajući pleme iz Krunina atelijera – svakoga zasebno i sve njih zajedno – shvaćamo (pretpostavka je, naravno, da i sami budemo *koneserski* kreativni, nakon što se prepustimo umjetnikovu vođenju) kako su pred nama sume i sažeci brojnih susreta, razgovora, uočavanja... koji se, kao individualizirani pogledi, a toliko umjetnički snažni, ugrađuju u kolektivne predodžbe osoba koje utjelovljuju.

* * *

Mnoge su pohvale rukopisu slikara izrečene, daleko manje rukopisu kipara. O Bošnjakovu rukopisu valjalo bi koju reći. Svojim dlanovima, jagodicama prstiju, zamahom i blagim dodirom, ponekad nožem ili kojom drugom alatkom, kipar modelira, dodaje i oduzima. Torzije osovina, preklapanje dijagonala, nemirom brojnih pojedinosti bogata površina – sve to odlikuje Kruninu poetiku i pridonosi strujanju života koji vibrira u njegovim realizacijama. Kao što stihovi mogu više iskazati o nekoj temi nego dugačak opis, tako i dva tri poteza, grumena ili ureza u epidermu izmodelirane figure mogu reći više nego neki hiperrealistički klon.

... iza kuće stijena // što dotiče nebo. // Tvoje lice modelirano // isklesana pleća, // i uspravan hod.

Zar ovih par stihova – ujedno primjer jezičnih preokupacija našega likovnog umjetnika – ne pokazuju slutnju prizora, naznaku portreta, kao što nam obli luk, dva nejednaka kruga ili izdužena horizontala – ostvareni u materijalu i ukomponirani u kontekst (o majstorstvu izvedbe suvišno je trošiti i riječi) – predočavaju pognuti hod, intenzivan pogled, upravljeni kist kao metaforu redateljeve kontemplativnosti, glumčeve uživljenosti, slikareve rafinirane vizije?

Ta *neprolazna prolaznost* čovjeka čija je najdublja odlika smrtnost, kako u filmu »Zaustavljeni gosti« (o Kruni Bošnjaku, njegovim modelima i ujedno prijateljima te o njegovu radu) govori pjesnik Jure Kaštelan, u djelu Krune Bošnjaka dobila je sjajnoga tumača toga trajnoga ljudskoga stanja i njegove sudbine.

Nikola Albaneže

A. G. Matoš, 2006., gips, 27 cm

Miljenko Stančić, 2001., gips, 42 cm

Tin Ujević II, 2006., bronca, 46 cm

Fabijan Šovagović, 2004., gips, 49 cm

Fran S., 2003., gips, 26 cm

Iva S. I, 1987., gips, 23 cm

Hrvoje B., 2006., gips, 28 cm

Jure Kaštelan I, 1986., terakota, 37 cm

Popis radova

1. Ivan Aralica, 2004., gips, 32 cm
2. Ante Babaja, 1988., gips, 32 cm
3. Bruno Bušić, 1991., gips, 53 cm
4. Krsto Hegedušić, 1967., terakota, 22 cm
5. Ljubo Ivančić, 1968., bronca, 25 cm
6. Želimir Janeš, 2004., terakota, 29
7. Vasilije Jordan, 1986., gips, 30 cm
8. Jure Kaštelan I, 1986., terakota, 37 cm
9. Jure Kaštelan II, 1990., gips, 43 cm
10. Albert Kinert, 1974., gips, 17 cm
11. Ferdinand Kulmer, 1980., gips, 19 cm
12. Jozo Laušić, 1982., terakota, 27 cm
13. Ranko Marinković, 1987., bronca, 20 cm
14. Marko Marulić, 1998., gips, 42 cm
15. A. G. Matoš, 2006., gips, 27 cm
16. Ivan Meštrović, 1968., terakota, 23 cm
17. Valerije Michieli, 1974., gips, 23 cm
18. Georgij Paro, 1988., terakota, 20 cm
19. Matko Peić, 1974., gips, 62 cm
20. Ivan Raos, 1986., terakota, 17 cm
21. Ivan Raos II, 1987., gips, 27 cm
22. Petar Selem, 2005., terakota, 55 cm
23. Miljenko Stančić, 2001., gips, 42 cm
24. Fabijan Šovagović, 2004., gips, 49 cm
25. Stjepan Šešelj, 2009., terakota, 30 cm
26. Antun Šoljan, 2001., terakota, 49 cm
27. Tin Ujević I, 1978., terakota, 63 cm
28. Tin Ujević II, 2006., bronca, 46 cm
29. Igor Zidić, 2006., gips, 46 cm
30. Autoportret, 1986., terakota, 20 cm

portreti djece:

31. Đeka I, 1976., gips, 22 cm
32. Zvonimir M., 1980., terakota, 23 cm
33. Niki N., 1967., gips, 20 cm
34. Zvonimir B., 1982., gips, 27 cm
35. Iva S. I, 1987., gips, 23 cm
36. Iva S. II, 2003., gips, 26 cm
37. Fran S., 2003., gips, 26 cm
38. Hrvoje B., 2006., gips, 28 cm
39. Roko, 2007., terakota, 23 cm

KRUNO BOŠNJAK rođen je 4. listopada 1936. u Lovreću kraj Imotskog. Školu primijenjene umjetnosti završio je u Zagrebu, a potom, 1964. godine, diplomirao kiparstvo na zagrebačkoj Akademiji likovnih umjetnosti. Nakon studija, sljedeće četiri godine, suradnik je Majstorske radionice profesora Frane Kršinića. Umirovljen je 2000. godine kao redoviti profesor ALU.

Izlagao je na petnaestak samostalnih izložbi te na nizu skupnih, u zemlji i inozemstvu. Radovi mu se nalaze u mnogim galerijama, institucijama i privatnim kolekcijama u Hrvatskoj i inozemstvu

Autor je velikog broja spomenika postavljenih u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini.

Izložbeni salon »Izidor Kršnjavi« • Škola primijenjene umjetnosti i dizajna, Zagreb • Trg maršala Tita 11

e-mail: izlozbenisalon.izidorkrsnjavi@gmail.com • www.ss-primijenjenaumjetnostidizajn-zg.skole.hr

Izdavač: Škola primijenjene umjetnosti i dizajna, Zagreb • *Za izdavača:* Marija Krstić Lukač • *Voditelj Salona:* Igor Modrić • *Likovni postav:* Kruno Bošnjak, Igor Modrić • *Predgovor:* Nikola Albaneže • *Fotografije:* Ante Topić, Nino Vranić • *Savjet Salona:* Nikola Albaneže, Marijana Birtić, Jagor Bučan, Anita Parlov, Marijan Richter, Vladimir Rismondo ml., Zrinka Tatomir • *Lektura:* Silva Tomanić Kiš • *Grafička priprema:* ArTresor naklada, Zagreb • *Tisak:* Tiskara Zelina d.d., Sv. Ivan Zelina • *Naklada:* 300 primjeraka